

Literatuur.

Bernt Løppenthin, „Die Vögel Nordostgrönlands zwischen 73° 00' und 75° 30' N. Br., samt Beobachtungsergebnissen von den Dänischen Godthaab-Expedition 1930.”

Een onderdeel van de „Meddelelser om Grønland, udgivne af Kommissionen for videnskabelige Undersøgelser i Grønland”, Bd. 91, Nr. 6, København 1932.

De sympathieke schrijver, die, in 1930, aan het Ornithologisch Congres deelnam, vertrok reeds een week later met het deensche s.s. „Godthaab” (=Goede Hoop) naar N.O. Groenland om, als zoöloog, deel te nemen aan de expeditie, die onder leiding stond van Dr. phil. Lauge KOCH.

Het betrof een korte zomerreis; het oponthoud in N.O. Groenland duurde slechts van 8 Juli tot en met 17 Augustus.

In het eerste (algemeene) deel geeft de schrijver een zéér lezenswaardig verhaal van het verloop van den tocht. Onder de namen der bezochte gebieden trof mij, dien van de Gale (door LØPPENTHIN abusievelijk Gael geschreven) Hamkesbocht, die blijkbaar genoemd is naar den zeventiende eeuwschen frieschen zeevaarder Gale HAMKES.

Het tweede (speciale) deel bevat een overzicht van de — tot dusver — in N.O. Groenland, waargenomen vogelsoorten (40 in getal) w.o. 8 „Irrgäste”. De rest zijn meer of minder zeldzame broedvogels en drie daarvan, nl. *Lagopus mutus groenlandicus* Schiøler, *Nyctea scandiaca* (L.) en *Corvus corax principalis* Ridgw., standvogels. Het sneeuwhoen is een heel algemeen — de sneeuwuil en de raaf zijn zeer zeldzaam voorkomende broedvogels.

De meermalen uitgesproken meening, „dat dit deel van Groenland zeer vogelarm zou zijn,” wordt door LØPPENTHIN niet gedeeld. Op plaatsen, waar voedsel en geschikte nestgelegenheid voorhanden zijn, is het vogellevens volstrekt niet arm. Wel ontbreken dicht bevolkte „vogelbergen” en dientengevolge vindt men natuurlijk ook niet de massa's exemplaren, die zich op en bij dergelijke broedplaatsen ophouden.

De meest voorkomende eendensoort is de eider. De N.O. Groenlandsche vorm behoort volgens SCHIØLER (en LØPPENTHIN) tot de subspecies *islandica* Brehm, die ook op IJsland, Jan Mayen en Spitsbergen broedt.

De eieren zijn kleiner dan die van den nominaatvorm. Schr. geeft, voor 27 N.O. groenlandsche exemplaren, als doorsneematen: 75.8×50.7 mm. (maximum 82.0×50.5 en 76.0×52.5 mm.) en voor 32 deensche eieren van *Somateria m. molissima* (L.): 79.1×51.5 mm. (maximum 83.0×52.0 en 79.4×53.8 mm.)

Ik bezit, helaas, maar één nederlansch ei van deze soort (een gelt-ei van Vlieland) doch dit gaat, merkwaardiger wijze, nog een stuk boven de maximum-breedte van LØPPENTHIN uit. De afmetingen zijn nl. 79.5×56.2 mm.

4 eieren van een, op Spitsbergen, door dr. G. J. VAN OORDT, (als afkomstig van *Somateria molissima borealis* Brehm¹⁾) verzameld legsels geven als gemiddelde afmetingen: 74.9×51.1 mm. en een legsel van 6 stuks van IJsland heeft als doorsneematen: 75.4×49.7 mm.

Het gemiddelde dezer beide legsels (75.20×50.26 mm.) komt dus vrij goed met de, door LÖPPENTHIN, voor N.O. Groenland medegedeelde waarden overeen.

A. KOENIG²⁾ geeft, als doorsneematen voor 167 eieren van Beren-eiland en Spitsbergen: 77.0×49.94 mm. (maximum 89.0×51.5 en 79.2×54.5 mm.)

Hermann GOEBEL³⁾, voor die van 36 exemplaren van Spitsbergen gem. 76.1×50 mm. (max. lengte 84.0, max. breedte 53.0 mm.)

JOURDAIN⁴⁾ vermeldt voor 84 britsche eieren: 77.5×50.8 mm. (max. 86.0×50.0 en 79.7 en 53.5 mm.) en voor 16 ijslandsche exemplaren⁵⁾: 76.04×49.22 mm. (max. 80.5×51.8 mm.)

VAN PELT LECHNER⁶⁾ heeft als gemiddelde maten voor Nederlandsche eieren: 78.0×51.5 mm.

Het gemiddelde van 256 eieren van *Somateria m. islandica* (27 LÖPPENTHIN, 167 KOENIG, 36 GOEBEL, 16 JOURDAIN en 10 van mij) is derhalve: 76.61×50.0 , dat van 117 exemplaren van den nominaatvorm (32 LÖPPENTHIN, 84 JOURDAIN en 1 van mij): 77.95×51.04 mm. We zien dus (en daarom ben ik hierop wat dieper ingegaan) dat bij *Somateria* de eieren eener noordelijke subspecies, over het geheel, kleiner zijn dan die eener zuidelijker vorm⁷⁾.

Opmerkingswaard is nog, dat mijn (eenige) nederlandse ei nog 1.7 mm. breeder is dan het breedste der, hierboven besproken, 372 exemplaren.

Het dons en ook de veertjes uit mijn nest van Spitsbergen zijn aanmerkelijk lichter gekleurd dan die uit dat van Vlieland.

Het materiaal is te gering om er conclusies uit te trekken, maar mij dunkt, dat een onderzoek in die richting wel noodig is.

Een bijzondere bespreking wijdt LÖPPENTHIN aan eene, door hem ontdekte, subspecies van *Stercorarius longicauda* (Vieill.), die hij *S. l. pallescens* Løp. heeft gedoopt.

Jeg vil meget gerne, endnu en Gang sige Hr. LÖPPENTHIN hjertelig Tak for hans Venlighed at sende mig et Eksempel af hans Bog om N.O. Grønlands Fugle, som jeg har læst med overordentlig stor Interesse.

Tsjeard Gs. DE VRIES.

¹⁾ Deze subspecies is, volgens LÖPPENTHIN, broedvogel in W. Groenland.

²⁾ Avifauna Spitsbergensis, p. 242.

³⁾ Ornith. Jahrbuch 1906, p. 169.

⁴⁾ British Birds, p. 163.

⁵⁾ HARTERT: „Die Vögel der Paläarktischen Fauna”, II, p. 1369.

⁶⁾ Oölogia Neerlandica, t/o pl. 189.

⁷⁾ Het is wel eigenaardig, dat de britsche eieren weer beduidend kleiner zijn dan die van het vasteland van West-Europa (Denemarken en Nederland).

A. B. Wigman, „Bruine verten en blinkend zand”. Laren, A. G. Schoonderbeek.

Hoewel dit boek niet uitsluitend over vogels handelt, worden, in diverse hoofdstukken, toch zooveel en zulke belangwekkende vertegenwoordigers onzer avifauna besproken, dat eene beoordeeling, in ons tijdschrift, zeer zeker op hare plaats is.

Voor al van diverse roofvogels, o.a. van de vrij zeldzame havik, verder van sperwer, boom- en torenvalk, en ook van korhoen, zwarte specht e.a. worden interessante bijzonderheden verteld en foto's gegeven, die met de beste uit buitenlandsche werken kunnen wedijveren.

Trouwens alle platen uit het, rijk geïllustreerde, boek (naar opnamen van Jb. VAN DE PEPPEL te Wageningen, die zich als een virtuoos op dit gebied ontpopt) kunnen aanspraak maken op onze bewondering en waardeering.

De landschaps- en stemmingsbeelden, de platen van reebok en reeget, ree- en hertekalf, van den vos in de „Wachholders”, de brullende edelherten in den bronstijd, alle zijn even kunstzinnig, duidelijk en fraai.

Het, met een vaardige pen, veel kennis van zaken, een groote liefde voor de natuur en een open oog voor de vele schoonheden van het geldersche landschap, buitengewoon prettig geschreven boek, dat, ook wat papier, druk en binding aangaat, een uitstekenden indruk maakt, verdient in zeer ruimen kring te worden gelezen.

Op een paar onjuistheden moge ik wijzen: Het is — niet meer — waar, dat de zeearend nog broedvogel zou zijn in Mecklenburg, de Shetlands en de Hebriden (p. 119). En dat het reuzenhert nog in germaanschen (batavieren-) tijd in ons land zou zijn voorgekomen (p. 193) is al buitengewoon onwaarschijnlijk.

Tsjeard Gs. DE VRIES.

Alauda, Serie II, no. 2, Avril-Juin 1932. Baron R. SNOUCKAERT VAN SCHAUBURG: Notes sur les Milans (p. 150—170). Van de hand van onzen eere-voorzitter een verhandeling over de milanen, geheel op dezelfde leest geschoeid, als de in het orgaan verschenen artikelen „De duiven van het geslacht *Columba*”. Behandeld worden *Milvus migrans*, *M. lineatus*, *M. milvus* en *M. isurus* met hunne subspecies, waarbij een schat van literatuur aangehaald wordt. Bij de behandeling van *Milvus migrans* wordt aan het voorkomen van deze soort in Zuid-Afrika getwijfeld, in de *Mededeelingen van het Transvaal Museum*, Vol. XIV, part III (July 1931), p. 245, wordt echter het voorkomen van *M. migrans* aan de hand van drie exemplaren vastgesteld.

J. G. VAN MARLE.